

تابآوری ساختن شهرها؛ رویکردی راهبردی برای مدیریت مخاطرات طبیعی در راستای دستیابی به توسعه پایدار شهری

معصومه نقدی‌پور بیرگانی- محمدعلی فیروزی

کارشناس ارشد برنامه‌ریزی شهری دانشگاه شهید چمران اهواز- نویسنده مسئول-

M.biregani66@yahoo.com

دانشیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه شهید چمران اهواز -

M.alifiroozi@scu.ac.ir

چکیده

مخاطرات طبیعی در محدوده سکونت بشر وجود دارند و بالقوه امکان وقوع دارند و به طور دائم او را تهدید می‌کنند و ممکن است باعث وقوع بحران گردند. شهرها به عنوان یک مکان تجمع برای جمعیت انسانی از وقوع بلایای طبیعی مستثنی نمی‌باشند و وقوع یک مخاطره طبیعی ممکن است آنها را از توسعه بازدارد یا توسعه آنها را کند سازد. به همین علت تقویت جامعه چه از لحاظ سازه‌ای و چه از لحاظ مدیریتی در راستای افزایش تابآوری و کاهش آسیب‌پذیری جوامع اهمیت دارد. پژوهش حاضر به منظور بررسی رویکردی راهبردی برای مدیریت مخاطرات طبیعی در راستای دستیابی به توسعه پایدار شهری یعنی تاب‌آور ساختن شهرها به روش توصیفی-تحلیلی و با استفاده از اطلاعات موجود در منابع اسنادی و پایگاه‌های اطلاع‌رسانی برخط نوشته شده است و در آن علاوه بر مفاهیم تاب‌آور و شهر تاب‌آور، توسعه پایدار و توسعه پایدار شهری و اصول آن، چگونگی ارتباط شهر تاب‌آور را در دستیابی به توسعه پایدار شهری به عنوان رویکردی راهبردی در برای مدیریت مخاطرات طبیعی تشریح شده داده است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد؛ تاب‌آوری شهری به عنوان ظرفیت سیستم اجتماعی برای بازگشت به حالتی که قبل از اغتشاش سیستم بود، و ارتقاء سیستم از طریق یادگیری و سازگاری شیوه‌ای راهبردی در راستای مدیریت مخاطرات طبیعی به عنوان یکی از موارد مهم و رویکردهای راهبردی در جهت برنامه‌ریزی و دستیابی به توسعه پایدار شهری به شمار می‌رود. تاب‌آوری در واقع دریچه‌ای به سوی توسعه پایدار شهری است.

واژه‌های کلیدی: مخاطرات محیطی، توسعه پایدار شهری، مدیریت مخاطرات طبیعی، تاب‌آوری، رویکرد راهبردی

۱- مقدمه

سونامی هند در سال ۲۰۰۴، طوفان کاترینا و ریتا در سال ۲۰۰۵، همراه با شواهد و مدارک در سراسر جهان گرم شدن کره زمین را نشان می‌دهد که جوامع و مردم به طور فزاینده‌ای در معرض مخاطرات طبیعی قرار می‌گیرند. تخمین زده می‌شود که در ده سال گذشته، بلایای طبیعی بیش از ۳ میلیارد نفر را تحت تأثیر قرار داده‌اند. مثال روشن از وقوع این حوادث، کشته شدن بیش از ۷۵۰ هزار نفر و بیش از ۶۰۰ میلیارد دلار (آمریکا) خسارت بوده است (Birkmann, 2006). این روند از دست دادن زندگی بشر و صدمه به اموال حاکی از آن است که جوامع ما به اندازه کافی در برابر وقوع سوانح طبیعی تاب‌آور نیستند. در طول دهه گذشته، بسیاری از محققان بر این امر تأکید کرده‌اند که به